

Rešerše:

Principy kvantitativního výzkumu a feministické impulsy v kvantitativní metodologii

Kvantitativní sociologický výzkum vychází z pozitivismu a opírá se o deduktivní metodu, která vychází z teorie nebo obecně formulovaného problému. Kvantitativní výzkum rozeznává, zda existuje souvislost mezi dvěma nebo více proměnnými a je schopen řešit pouze určitou kategorii problémů. Je to v zásadě numerické šetření. Mezi techniky kvantitativního výzkumu patří pozorování, dotazník, rozhovor, anketa, časový snímek nebo sociometrický test.

Prvním krokem od teorie k výzkumu je formulace hypotéz. „Hypotéza je očekávání o charakteru věcí, vyvozené z teorie.“ (Babbie 1979). K tomu, abychom mohli teorii přeformulovat na výzkum, musíme hypotézu rozložit do pracovních hypotéz. Pracovní hypotézy ovšem obsahují dále ještě operační definice, které redukují informace teoretického konceptu. Soubor pracovních hypotéz musí obsahovat hypotézy o všech proměnných, které mohou mít významný vliv na závisle proměnnou a jsou přitom asociovány také s nezávisle proměnnou. Pracovní hypotézy slouží jako test toho, zda je výzkum vůbec možný, k optimalizaci redukce informací, obsahují základní informaci pro optimální rozhodnutí o technikách výzkumu a jsou základem pro odhad rozsahu výzkumu.

Redukce informací, jež jsou největším problémem u formulování hypotéz, nejsou problémem jediným. Tím druhým je problém transformace informací. Nejviditelnější je tato transformace v procesu otázky a odpovědi. Pokud chceme dělat výzkum pomocí interview nebo dotazníku měli bychom mít na paměti několik kroků, které jsou třeba dodržet, abychom předešli problému s transformací. Nejdůležitější je, aby zkoumaná osoba dostatečně dobře porozuměla položené otázce či otázkám. Zkoumaná osoba nebo skupina osob musí tuto otázku pochopit tak, jak ji výzkumník myslel. Dále se musí dotyčná zkoumaná osoba rozhodnout, zda je ochotna odpovědět a jak odpoví. Nakonec se musí odpověď správně zaznamenat. K zabránění omylu při výzkumu se používá validní a reliabilní měření. Validní měření měří skutečně to, co jsme zamýšleli změřit, kdežto reliabilní měření nám při opakované aplikaci dává shodné výsledky, pokud se ovšem stav pozorovaného objektu nezměnil. Pro kontrolu validity se v sociologickém výzkumu používá několik technik. První

technikou je validita založená na členství ve známé skupině, kdy o této skupině víme, že má určitou vlastnost, kterou my v našem výzkumu měříme. Druhá je prediktivní validita, která porovnává předpověď založenou na testovaném měření se skutečnými výsledky. Další, v pořadí třetí technikou, je validita souběžná, kdy je měření jedné vlastnosti prováděno více různými způsoby. Čtvrtou technikou je konstruovaná validita, což je test hypotéz, který logicky spojuje zkoumanou vlastnost s technikou měření, kterou používáme. Další je validita, která je založena na mínění skupiny kvalifikovaných soudců. Šestá je validita testovaná výčtem obsahu, tedy test, zda měření dostatečně kryje doménu jevu, který zkoumáme. A poslední technikou je validita zjevná, kde se kontrola validity neprovádí. I přes všechny tyto výčet technik neexistuje univerzální validní měření určitého konceptu. „Validita prokázána v určitém kontextu a pro určitý účel je automaticky platná jen pro tento kontext a shodný účel“ (Disman 1993: 67). Také víme, že validní indikátory „necestují“, to znamená, že co je platné v jedné kultuře, nemusí být platné v jiné. A konečně: „Všechny závěry z empirického výzkumu, statistické důkazy atd. se nevztahují na jevy, které chceme studovat, ale jen na jejich indikátory“ (Disman 1993: 70)

Co se týče feministických impulsů v kvantitativní metodologii, tak ty se začaly poprvé objevovat od „druhé vlny“ feminismu v 60. letech. Feministky se ptají, proč byly ženy vyloučeny z konstrukce vědomostí a začínají uvažovat o výzkumu z pohledu života žen. Ženy byly vynechávány z výzkumných otázek díky předpojatosti. Feministické výzkumy začaly otevřeně ženy přidávat do výzkumů. Obecně se tvrdí, že věda je ve své podstatě více maskulinní než femininní. Ve vědě, nebýt bílý příslušník střední třídy, heterosexuál a muž, znamená být jiný. Sociologie předpokládá jednotnou společnost, pokud jde o muže a ženy, což zjednodušeně znamená, že co je platné pro muže, platí i pro ženy. I když byly ženy zahrnuty do výzkumného vzorku, tak data nebyla dělena dle genderu. Mnohé feministky používají průzkum a kvantitativní analýzu dat, které jsou výhradně androcentrické, k výsledkům zaměřeným na ženy. Primární podstatou feministické metodologie je tedy posílení utlačovaných. Díky tomu, že začaly feministky používat feministické hledisko, se výzkum změnil. Přibyly nové otázky a témata např. se začala zkoumat práce žen v domácnosti, která byla do té doby skrytá. Všeobecným feministickým zájmem se tedy stalo zahrnutí žen nejen do kvantitativního výzkumu, ale do výzkumu všeobecně. Postmoderní feministky daly základ specifickým metodologiím, aby učinily své unikátní výzkumy objektivní. Feministická metodologie se zaměřuje především na získávání znalostí prospěšných ženám a dalším menšinám.

Použitá literatura:

Disman, M. 1993. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum. s. 56 - 91.

Hesse – Biber, Sharlene Nagy, Yaiser Michelle L. 2004. *Feminist Perspectives on Social Research* New York: Oxford Univeristy Press. Kap. 1: Feminist Approaches to Research as a Process. s. 3 – 26.